

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΧΕΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ:

Ένα χρήσιμο «εργαλείο» στα χέρια των αρχειονόμων
ή ένας ακόμη περιττός φορέας;

του Νίκου Παντελάκη

Η σκέψη αυτή με βασανίζει, καθώς τα τελευταία χρόνια διαπιστώνω ότι η Εταιρεία δεν εμπνέει πλέον τους νέους συναδέλφους και βρίσκεται σε φθίνουσα πορεία. Αναζητώντας την αιτία, ή τις αιτίες, σκέφτηκα να αποτυπώσω σε αυτό το σύντομο κείμενο που μου ζητήθηκε και αφορά τα εικοσάχρονα της Εταιρείας, μερικές σκέψεις μου.

Από πού ξεκινήσαμε;

Το 1989 η συνάδελφος Χριστίνα Βάρδα, στην εκδήλωση για την καύση των φακέλων, με πλησίασε και μου είπε ότι τόσο εκείνη όσο και η Λίτσα Μπαφούνη θεωρούσαν χρήσιμο να γίνει προσπάθεια ίδρυσης επιστημονικού φορέα των Ελλήνων αρχειονόμων ακολουθώντας πρότυπα που ίσχυαν και σε άλλες χώρες. Για το λόγο αυτό είχαν έρθει σε επαφή με τον τότε Διευθυντή των Γενικών Αρχείων του Κράτους κ. Ν. Καραπιδάκη, ο οποίος υπήρξε από την αρχή ένθερμος υποστηρικτής της ιδέας.

Έτσι, στις 12 Μαρτίου 1990 έγινε η πρώτη συνάντηση, στην οποία κλήθηκαν πρόσωπα που μέχρι τότε ασχολούνταν με τη διάσωση των αρχείων· δηλαδή εργαζόμενοι σε αρχειακούς φορείς αλλά και ιστορικοί που είχαν αναλάβει πρωτοβουλίες για τη διάσωση αρχείων, δεδομένου ότι η κρατική υπηρεσία δεν είχε τη δυνατότητα να ανταποκριθεί και να αντιμετωπίσει ταυτόχρονα τόσο το πρόβλημα της διάσωσης των κρατικών αρχείων όσο και των αρχείων των δημόσιων επιχειρήσεων, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των ιδιωτών.

Στις 3 Νοεμβρίου 1990 έγινε η ιδρυτική Γενική Συνέλευση της ΕΑΕ και εκλέχθηκε το πρώτο Δ.Σ. Κατά την άποψή μου η πρωτοβουλία αυτή υπήρξε καθοριστική για τη

μετέπειτα εξέλιξη της υπόθεσης των αρχείων στην Ελλάδα, τουλάχιστον για τα πρώτα 15 χρόνια, καθώς η Ελληνική Αρχαιολογική Εταιρεία με τις πρωτοβουλίες της συνέβαλε σταδιακά ώστε οι εργαζόμενοι των αρχείων στην Ελλάδα να:

- Έρθουν σε επαφή με τους αντίστοιχους επαγγελματικούς φορείς του εξωτερικού (Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων, αρχαιολογικές εταιρείες) και μέσα από την ενεργό συμμετοχή τους στα όργανα αλλά και στις συναντήσεις να μεταφέρουν το διεθνή προβληματισμό και τη διεθνή τεχνολογία στη χώρα μας.
- Δημιουργήσουν ένα χώρο μέσα στον οποίο μπορούσαν να συζητήσουν τα προβλήματα και να ανταλλάζουν απόψεις πάνω σε θέματα που αφορούσαν τη διαχείριση των αρχείων (π.χ. σχετικά με την εκκαθάριση των αρχείων, την ταξινόμηση και την περιγραφή τους, και κυρίως θέματα που αφορούσαν τις αλλαγές που θα επέφερε η εισαγωγή της νέας τεχνολογίας στον τρόπο εργασίας τους).
- Αποκτήσουν τη δική τους αυτόνομη φωνή τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, και μέσα από τις δημόσιες παρεμβάσεις τους να προωθήσουν την υπόθεση των αρχείων.

Με εκπληκτικό βολонταρισμό τα μέλη των πρώτων Δ.Σ. προχώρησαν στην έκδοση των *Αρχαιολογικών Νέων*, την οργάνωση συνεδρίων –με κορυφαία τη διοργάνωση του CITRA στη Θεσσαλονίκη (ετήσια συνάντηση του Διεθνούς Συμβουλίου Αρχείων, στην οποία συμμετείχαν τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και οι αρχαιολογικές εταιρείες όλων των χωρών)-, την έκδοση πρακτικών ημερίδων και συνεδρίων, την οργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων, τη μετάφραση και έκδοση του εγχειριδίου για τη διαχείριση των αρχείων, τα οποία πιστεύουμε ότι βοήθησαν τότε την αρχαιολογική κοινότητα. Σταδιακά η Εταιρεία απέκτησε κύρος και δυνατότητα χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων της.

Από την αρχή όμως της λειτουργίας της έγιναν και προσπάθειες να επιλυθεί το πρόβλημα της συμμετοχής των μελών στις δραστηριότητές της. Αρχικά είχε θεωρηθεί ότι το κυρίαρχο εμπόδιο στη δραστηριοποίηση των μελών ήταν το γεγονός ότι ένα μεγάλο ποσοστό εργαζόταν εκτός κέντρου (Αθήνα). Για να αντιμετωπιστεί το θέμα αυτό οργανώθηκαν συνέδρια εκτός Αθηνών, ώστε κατά διαστήματα, αντί να μετακινείται η περιφέρεια προς το κέντρο, να μετακινείται το κέντρο προς την περιφέρεια. Αποφασίστηκε επίσης το Δ.Σ. να επισκέπτεται σε τακτά χρονικά διαστήματα την περιφέρεια, ώστε να έρχεται σε επαφή με τα μέλη του εκεί, ενώ καθιερώθηκε και η πρακτική οι γενικές συνελεύσεις να γίνονται στην Αθήνα Σάββατο και σε συνδυασμό με την οργάνωση ημερίδων να δίδεται κίνητρο στα μέλη να μετακινηθούν προς το κέντρο και να συμμετάσχουν.

Όλες οι παραπάνω παρεμβάσεις δεν ήταν χωρίς αποτέλεσμα, ούτε όμως έλυσαν το πρόβλημα, το οποίο τελικά φάνηκε να είναι πιο ουσιαστικό. Κατά την άποψή μου η Εταιρεία δεν μπόρεσε όλα αυτά τα χρόνια να πείσει τα νεότερα μέλη της, και γενικότερα τους νέους εργαζόμενους στα Αρχεία, ότι αποτελούσε χρήσιμο θεσμό για τη δουλειά τους. Κυρίως δεν κατορθώσαμε, με τις δυνατότητες που μας παρέχει σήμερα η νέα τεχνολογία, να δημιουργήσουμε ένα δικό μας εργαλείο κοινωνικής δικτύωσης που να σπάει την απομόνωσή μας και να μας φέρνει πιο κοντά, έναν τόπο διαλόγου. Ούτε οι προσπάθειες ανανέωσης του Δ.Σ. έφεραν το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Και τώρα τι;

Είναι προφανές ότι η κατάσταση αυτή οδήγησε σταδιακά όσους ασχολήθηκαν τα τελευταία χρόνια με την Εταιρεία να σηκώνουν τα χέρια ψηλά και να περιοριστούν σε μια απλή συντήρησή της. Έχουμε φτάσει σε σημείο μαρasmus, με προσελεύσεις στις Γενικές Συνελεύσεις που δεν ξεπερνούν τα 10-20 άτομα. Βρισκόμαστε σε μια κρίσιμη καμπή και πρέπει σοβαρά να διερωτηθούμε μήπως, σε τελική ανάλυση, είναι καλύτερο να παραδεχθούμε ότι ηττηθήκαμε σε αυτή την προσπάθεια και με γενναιότητα να αποφασίσουμε να την εγκαταλείψουμε, παρά να την αφήνουμε να παρακμάζει.

Εάν δεν δραστηριοποιηθούν νέα μέλη, εάν δεν ανανεωθεί η Εταιρεία με νέες ιδέες, εάν δεν χρησιμοποιηθούν τα εργαλεία που μας παρέχει η νέα τεχνολογία, η ΕΑΕ είναι καταδικασμένη να αργοπεθαίνει.

Οι καιροί έχουν αλλάξει, με τη νέα τεχνολογία το επάγγελμά μας αλλάζει ριζικά, και ή θα αποφασίσουμε να συμμετέχουμε στο νέο γίγνεσθαι ή διαφορετικά το εργασιακό μας περιβάλλον και η ίδια η εργασία μας θα μεταβληθούν ερήμην μας, γεγονός που δεν προοιωνίζεται τίποτα θετικό.

Ο Νίκος Παντελάκης, ιδρυτικό μέλος της ΕΑΕ, διετέλεσε πρόεδρος της Εταιρείας επί δύο συνεχείς θητείες (1993-95 και 1995-97).

